

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 8

พื้นผิว

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

ความหมายของพื้นผิว

ประเภทของพื้นผิว

1. พื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา
2. พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ

การนำพื้นผิวมาใช้ในงานออกแบบ

1. การนำพื้นผิวมาใช้ในงานออกแบบ 2 มิติ
2. การนำพื้นผิวมาใช้ในงานออกแบบ 3 มิติ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากได้ศึกษาบทที่ 8 จบแล้ว ผู้ศึกษาสามารถ

1. ให้ความหมายของพื้นผิวได้
2. จำแนกประเภทของพื้นผิวได้
3. สร้างพื้นผิวที่รับรู้ด้วยตาโดยใช้ทัศนธาตุ หรือเครื่องมือที่ทำให้เกิดการรับรู้พื้นผิวจากการมองเห็น
4. สร้างพื้นผิวที่รับรู้สัมผัสได้ด้วยมือ โดยใช้หลักการจัดองค์ประกอบหรือเครื่องมือมาปฏิบัติกรออกแบบให้เกิดการรับรู้จาก สัมผัสด้วยมือ และรับรู้ความงามจากการเห็น
5. สร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

วิธีสอน

1. บรรยาย
2. อภิปราย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ตอบคำถามในเนื้อหาที่บรรยาย
2. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ รวบรวมเป็นแฟ้มสะสมผลงาน
3. คัดเลือกผลงานออกแบบที่ดีมาวิเคราะห์และอภิปราย

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. เอกสารการสอนเรื่อง พื้นผิว
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (power point)
3. เครื่องฉายภาพสามมิติ (visualizer)
4. ตัวอย่างงานจริงและภาพนิ่ง

การวัดและประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกต
 - 1.1 สังเกตจากการตอบคำถาม
 - 1.2 สังเกตจากการทำงาน
 - 1.3 สังเกตจากการอภิปรายผลงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ใช้วิธีตรวจผลงาน
 - 2.1 ผลงานที่ถูกต้องตามโจทย์กำหนด
 - 2.2 ผลงานที่ถูกต้องตามเกณฑ์ประเมินผลที่แจ้งในใบงาน

บทที่ 8

พื้นผิว

ในการออกแบบสร้างสรรค์งานทั้ง 2 มิติและ 3 มิติ พื้นผิวสามารถทำให้เกิดค่าน้ำหนัก ความแตกต่าง ความกลมกลืน หรือจุดเด่นได้ พื้นผิวมี 2 ลักษณะ คือพื้นผิวที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและพื้นผิวที่มนุษย์สร้างขึ้น พื้นผิวที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ ได้แก่ พื้นผิวที่ขรุขระ แข็งกระด้างของเปลือกไม้ เปลือกหอย พื้นผิวที่นุ่มลื่นของขนกระต่าย ขนนก เป็นต้น พื้นผิวที่มนุษย์สร้างขึ้นสัมผัสได้ด้วยมือ เช่น พื้นผิวที่ขรุขระของการแกะสลักหิน พื้นผิวที่ลื่นเป็นมันของแท่งโลหะ หรือพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยตา เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพปะติด

ความหมายของพื้นผิว

มีผู้ให้ความหมายของพื้นผิว (texture) ซึ่งมีทัศนะในแนวทางเดียวกันดังนี้

ผิวสัมผัส เป็นลักษณะพื้นผิวของรูปร่างหรือรูปทรงต่างๆ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไป มีทั้งผิวละเอียด ผิวหยาบ ผิวขรุขระ หรือผิวมัน เราสังเกตเห็นได้ด้วยตา และจากประสบการณ์ที่เคยสัมผัส (เลอสม สถาปิตานนท์. 2537: 70)

ลักษณะผิว หมายถึง ลักษณะของบริเวณพื้นผิวของสิ่งต่างๆ ที่เมื่อสัมผัสจับต้องหรือเมื่อเห็นแล้วรู้สึกได้ว่าหยาบ ละเอียด มัน ด้าน ขรุขระ เป็นจุด เป็นก้ำมะหยี่ (ชูลุด นิ่มเสมอ. 2539: 62)

ลักษณะผิว หมายถึง ลักษณะภายนอกของสิ่งต่างๆ ทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (มาโนช กงกะนันท์. 2538: 100)

พื้นผิว หมายถึง บริเวณผิวนอกของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏให้เห็น รับรู้ได้ด้วยการรับสัมผัสทางตาและกายสัมผัส ก่อให้เกิดความรู้สึกในลักษณะต่างๆ กัน เช่น หยาบ ละเอียด มันวาว ด้าน และขรุขระ (วิฒนาพร เชื้อนสุวรรณ. ม.ป.ป.: 111)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า พื้นผิว หมายถึง ลักษณะภายนอกของรูปร่างหรือรูปทรงที่แตกต่างกันไป มีทั้งขรุขระ ทึบ เป็นมันวาว ฯลฯ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดโดยน้ำมือมนุษย์

ประเภทของพื้นผิว

พื้นผิวแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา (visual texture) และพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ (tactile texture)

1. พื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา

พื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตาเป็นพื้นผิวที่เกิดจากการสะท้อนแสง การดูดซึมของแสง หรือการใช้ลักษณะทัศนธาตุ เช่น จุด เส้น น้ำหนัก ทิศทาง ฯลฯ สร้างภาพลวงตาให้เกิดมิติ พื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าจะสัมผัสพื้นผิวได้ด้วยมือ ผิวสัมผัสประเภทนี้ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1.1 พื้นผิวที่ใช้ในการตกแต่งให้เป็นพื้นภาพ อาจเปลี่ยนแปลงได้ จะมีหรือไม่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ซึ่งจะให้ความรู้สึกต่างกัน

1.2 พื้นผิวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ อาจแสดงความหมายหรือไม่แสดงก็ได้ แต่พื้นผิวแสดงร่องรอยที่ทำให้เกิดความงาม อาจนำไปใช้ในการตกแต่งเป็นลวดลายได้

1.3 พื้นผิวที่เกิดจากเครื่องมือ ในที่นี้อาจหมายถึงการถ่ายภาพหรือใช้คอมพิวเตอร์ทำให้เห็นพื้นผิวราวกับเป็นพื้นผิวจริง

ยังมีวิธีง่ายๆ เป็นพื้นฐานในการสร้างลักษณะผิว เช่น

ก. การเขียนหรือระบายด้วยดินสอ ปากกา สี

ข. การพิมพ์โดยการแกะสลักวัสดุเป็นแม่พิมพ์

ค. การฉลุไปมาบนวัสดุแข็ง ขรุขระ หรือเป็นลวดลาย

ง. การพ่น หยด เท ต้ม ย้อมสีที่เหลว เช่น สีน้ำ น้ำหมึก สีย้อม

จ. การรมควันและการเผา ซึ่งให้พื้นผิวที่แปลกออกไป ใช้ในการตกแต่งได้

ฉ. การขูด ขีด ให้เป็นร่องรอย ด้วยเครื่องมือที่แข็งหรือคม

ช. การทำภาพปะติด หรือที่เรียกว่า collage เป็นวิธีทำภาพจากการตัด ฉีก กระดาษ ผ้า หรือวัสดุแบนราบ ซึ่งอาจเป็นภาพหรือลวดลายมาปิดบนพื้นภาพที่เป็นพื้นระนาบ ภาพที่ได้อาจเป็นเรื่องราวหรือภาพนามธรรม

2. พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ

พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือเป็นลักษณะพื้นผิวที่มีได้เพียงแต่มองเห็นเป็นพื้นผิวที่ลักษณะภายนอกเท่านั้น แต่พื้นผิวยังมีส่วนหนุนส่วนเว้าให้สัมผัสได้ด้วยมือ ซึ่งแยกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

2.1 พื้นผิวจากวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ พื้นผิวของเปลือกไม้ ทราย เชือก

เป็นต้น พื้นผิวเหล่านี้มีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติอยู่แล้ว สามารถนำมาสร้างหรือตกแต่งเป็นภาพได้

2.2 พื้นผิวที่ดัดแปลงจากวัสดุธรรมชาติ เป็นการดัดแปลงพื้นผิวของวัสดุธรรมชาติให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ได้แก่ การแกะสลักไม้ให้เป็นเรื่องราวต่างๆ ทำให้พื้นผิวที่เรียบของแผ่นไม้มีร่องรอยของพื้นผิว การขยี้ม ขย่ำ ชูด ชีด กระดาษที่เป็นแผ่นเรียบให้เกิดริ้วรอยหรือเจาะรู กรีด พับ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

2.3 ลักษณะพื้นผิวที่จัดขึ้น เป็นการนำวัสดุที่เป็นชิ้น เป็นแผ่น เป็นเส้นมาจัดเป็นจังหวะ เป็นรูปแบบ (pattern) ทำให้มีพื้นผิวใหม่ๆ ขึ้น วัสดุต่างๆ นี้ ได้แก่ เมล็ดพืช กระดุม ลูกบิด ม้ากาะโรนี เชือก เป็นต้น แม้วัสดุเหล่านี้จะมีลักษณะเฉพาะของตนเองอยู่แล้ว แต่เมื่อนำมาจัดรวมกันจะได้ปรากฏการณ์ของพื้นผิวอีกลักษณะหนึ่ง

การนำพื้นผิวมาใช้ในงานออกแบบ

โดยทั่วไปแล้วพื้นผิวถือว่าเป็นทัศนธาตุ ไม่ใช่เป็นหลักในการจัดองค์ประกอบ ศิลปะหรือหลักในการออกแบบ แต่พื้นผิวก็เป็นทัศนธาตุที่สำคัญต่อการสร้างงานทั้ง 2 มิติและ 3 มิติ



ภาพที่ 8.1 พื้นผิวในธรรมชาติมีทั้งพื้นผิวที่ละเอียด พื้นผิวที่บอบบาง พื้นผิวที่อ่อนนุ่มและพื้นผิวที่หยาบหรือแข็งกระด้างล้วนมีความงามและเป็นบ่อเกิดของแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ

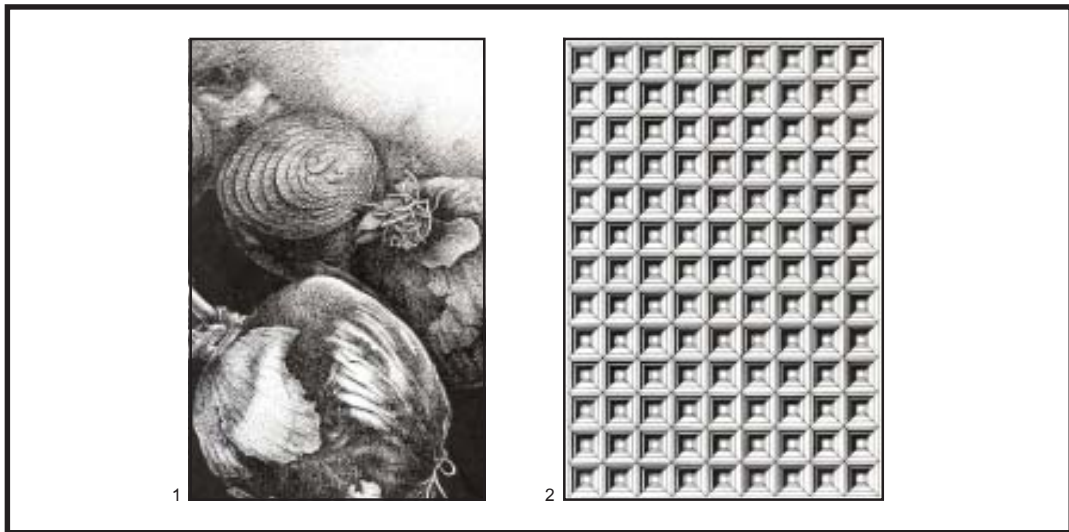


ภาพที่ 8.2 พื้นผิวที่เกิดโดยไม่ได้ตั้งใจอาจแสดงความหมายหรือไม่แสดงก็ได้ แต่ร่องรอยความงามเป็นบ่อเกิดของแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ

1. **การนำพื้นผิวมาใช้ในงานออกแบบ 2 มิติ**

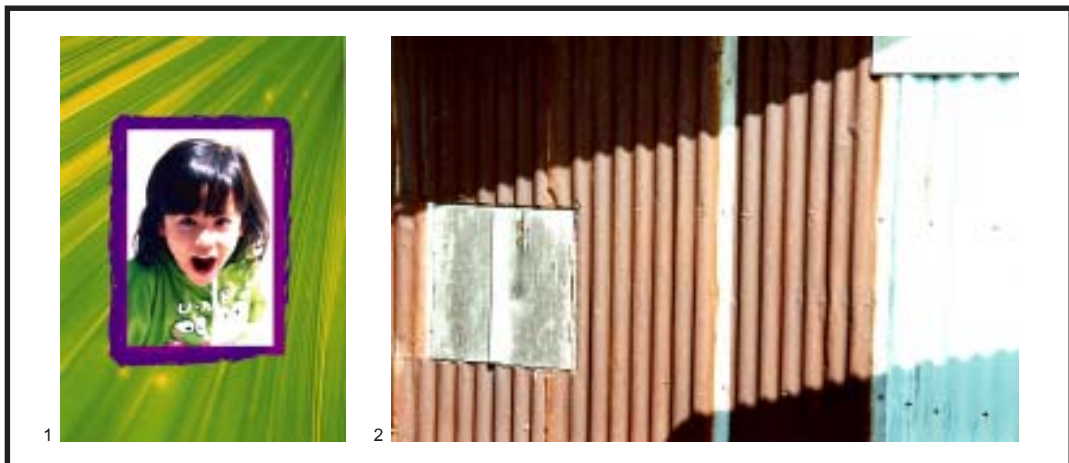
เป็นการนำพื้นผิวไปใช้ในการทำงานวิจิตรศิลป์ เช่น จิตรกรรม หรืองานศิลปะประยุกต์ เช่น งานออกแบบนิเทศศิลป์ งานออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ลายผ้า ลายกระเบื้อง กระดาษปิดฝาผนัง ฯลฯ เป็นต้น

1.1 **การใช้รูปแบบจากจุด เส้น ระนาบ** ทำให้เกิดรูปทรงและที่ว่างลงตาให้เหมือนเป็นพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ

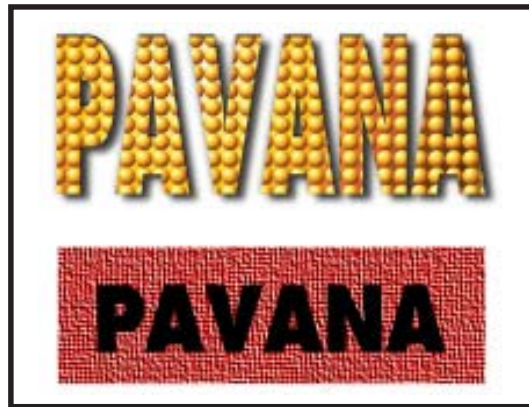


- ภาพที่ 8.3 จุด เส้น ระนาบ ทำให้เกิดรูปทรงและที่ว่างลวงตาให้เหมือนเป็นพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ
1. จุดและเส้นทำให้เกิดน้ำหนักและที่ว่างลวงตา ทำให้รู้สึกถึงพื้นผิวที่จับต้องได้ มีระยะชัดตื้นให้เห็นเป็นมิติ จากพื้นผิวที่ทำขึ้น
 2. เส้นและระนาบซึ่งจัดให้เป็นจังหวะ เกิดที่ว่างลวงตาให้เห็นความเรียบของพื้นผิว ความลึกของรูปทรง ความเป็นระเบียบ รู้สึกจากสายตาว่าสัมผัสได้
- ที่มา : 1. อนุรักษ์ สมายยิ่ง. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. กิตติภา สุขดี. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.2 การถ่ายภาพหรือคอมพิวเตอร์ ทำพื้นผิวหรือดัดแปลงพื้นผิวให้ต่างจาก พื้นผิวเดิม เกิดภาพใหม่ขึ้น

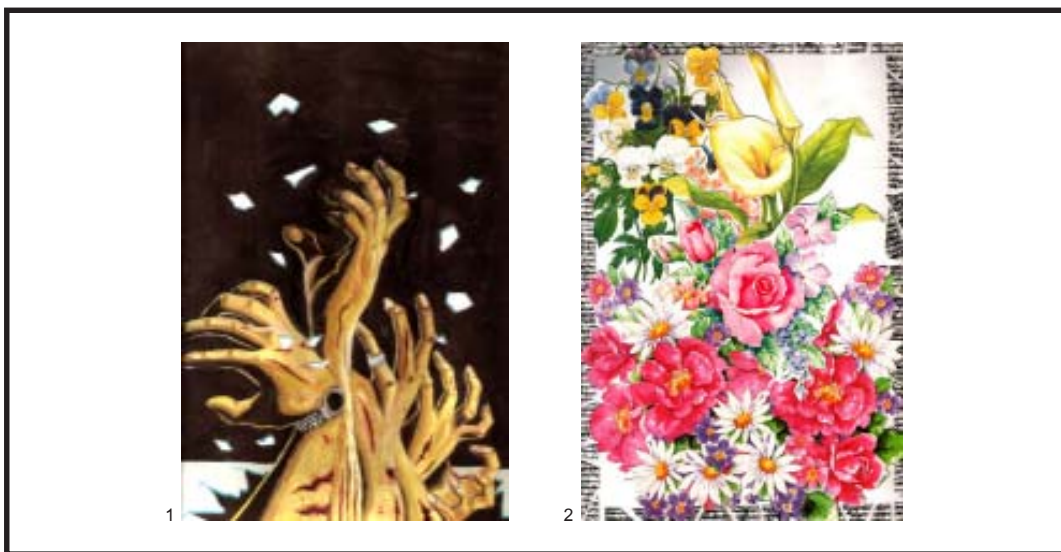


- ภาพที่ 8.4 ภาพที่เกิดจากเทคนิคการถ่ายภาพหรือคอมพิวเตอร์ทำพื้นผิวหรือดัดแปลงพื้นผิว ให้ต่างจาก พื้นผิวเดิม เกิดภาพใหม่ขึ้น
1. ภาพถ่ายส่วนขยายของใบไม้ให้เห็นขนาดใหญ่ขึ้น นำมาใช้ตกแต่งเป็นพื้นภาพ
 2. ภาพถ่ายที่มีน้ำหนักแสงเงาของพื้นผิว ก่อให้เกิดความงาม และอาจดัดแปลงเป็นลวดลายพื้นภาพหรือภาพประกอบได้
- ที่มา : 1. นิรุช จันทรรวรรณ. นักศึกษาชั้นปีที่ 2. 2. บศกร บือณา. นักศึกษาชั้นปีที่ 2.



ภาพที่ 8.5 ตัวอักษรที่ดัดแปลงพื้นผิวด้วยคอมพิวเตอร์ ให้ความรู้สึกที่ต่างกันด้วยพื้นผิว

1.3 การวาดภาพหรือระบายสีเลียนแบบพื้นผิวจริง เนื่องจากเราสามารถ
ใช้การวาดเส้นด้วยดินสอ ปากกาและระบายสีด้วยสีหลายชนิดโดยอิสระ แม้ไม่เหมือนจริง
เท่าวิธีการถ่ายภาพ แต่ก็ให้อารมณ์ความรู้สึกได้ดีไม่แพ้กัน

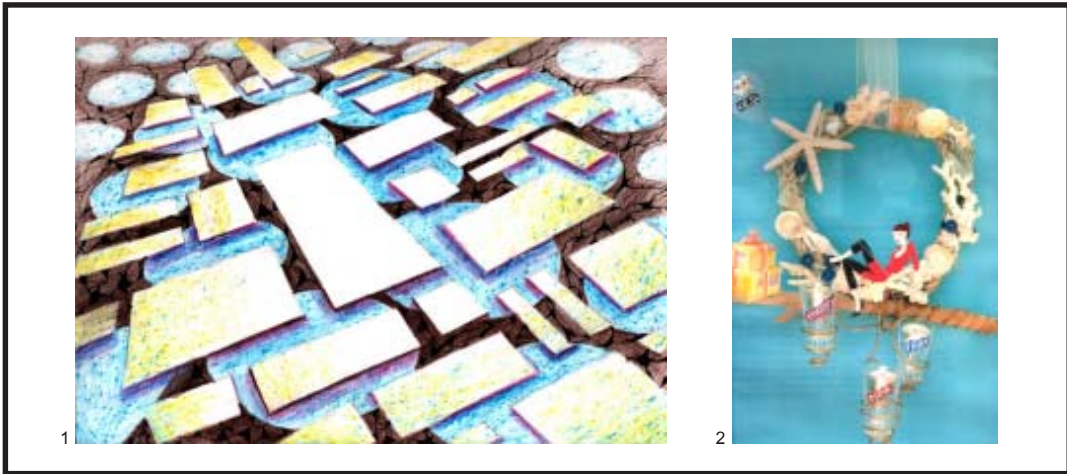


ภาพที่ 8.6 ภาพวาดหรือการระบายสีเลียนแบบพื้นผิวจริงแม้ไม่เหมือนจริงเท่าวิธีการถ่ายภาพ แต่ก็ให้อารมณ์ความรู้สึกได้ดีไม่แพ้กัน

1. ภาพมือที่ยื่นขึ้นมาหยิบกระด้างน้ำขะแยงด้วยการวาด และระบายสีเลียนแบบผิวหนังที่หยิบจริง
2. ภาพดอกไม้ที่กลีบอบบอบบาง น่าทะนุถนอม

ที่มา : 1. เอกชนก ไกรเนตร. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. ชีรัช ทองทิพย์. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.4 การใช้สี เนื่องจากสีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทต่อความเปลี่ยนแปลง
ความรู้สึกในการมองเห็นวัสดุที่มีสีเข้ม เช่น น้ำตาล ดำ น้ำเงิน ฯลฯ ทำให้วัตถุดูแข็งกระด้าง
กว่าวัสดุที่มีสีอ่อน เช่น ชมพู ขาว ครีม



- ภาพที่ 8.7 สีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทต่อความเปลี่ยนแปลงความรู้สึกในการมองเห็นวัสดุที่มีสีเข้ม ทำให้วัตถุแข็งกระด้างกว่าวัสดุที่มีสีอ่อน
1. ภาพพื้นดินที่ใช้สีน้ำตาลเข้ม ทำให้รู้สึกแห้ง แข็งกระด้าง
 2. สีอ่อนทำให้ภาพดูสดใส สว่างชวนมอง
- ที่มา : 1. ปกรณ์ เล็กโป้. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. พัชรภรณ์ อินสน. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.5 การใช้พื้นผิวที่เกิดตามธรรมชาติหรือเกิดโดยไม่ตั้งใจ เป็นบ่อเกิดแห่งแรงบันดาลใจในงานออกแบบลวดลาย จิตรกรรม ภาพพิมพ์ หรือการออกแบบสิ่งพิมพ์ต่างๆ



- ภาพที่ 8.8 ภาพพื้นผิวที่เกิดตามธรรมชาติหรือเกิดโดยไม่ตั้งใจ เป็นบ่อเกิดแห่งแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะ
1. รอยยางจากล้อรถ ลายเส้นจากตะกร้า รอยขรุขระจากเม็ดทรายล้วนมีความงาม นำมาใช้ตกแต่งเป็นภาพ และพื้นภาพได้
 2. รอยขรุขระจากเม็ดทราย ผึงปูน ลายเส้นจากแผ่นลูกฟูกพลาสติก ลายจุดจากแผ่นรองจาน ล้วน ทำให้เกิดร่องรอยที่นำมาใช้ตกแต่งในงานศิลปะได้
- ที่มา : 1. แพร ภูวพันธ์. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. วรัญญา บัวงาม. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.6 การใช้เทคนิคอื่นๆ เช่น การรวมกัน การเผา การชุบขีดให้เป็นร่องรอย การเจาะ ฯลฯ ทำให้งานออกแบบน่าสนใจขึ้น



ภาพที่ 8.9 งานออกแบบหรือจิตรกรรมที่ใช้เทคนิคอื่นๆ สามารถทำได้โดยอิสระเพื่อให้เกิดร่องรอยของพื้นผิว

1. ภาพที่เกิดจากการตัด ฉีก ปะซ้อนกันเพื่อให้ได้พื้นผิวที่ต่างไปจากเดิม
2. ภาพที่ใช้เทคนิคการชุบขีด ให้ภาพที่เหมือนมีฝนตกลงมา

ที่มา : 1. สัญญา ดาแก้ว. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. ปิยนันท์ ทองห่อ. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.7 การใช้งานปะติด (collage) เป็นการตกแต่งภาพด้วยเศษวัสดุที่แบนราบ เช่น รูปภาพ ผ้า กระดาษ ได้พื้นผิวและความรู้สึกที่เป็นงานฝีมือ และมีการถ่ายเป็นภาพเพื่อประยุกต์ใช้ในงานสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เนื่องจากในปัจจุบันสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการตกแต่งให้เกิดพื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา



ภาพที่ 8.10 งานปะติดเป็นการตกแต่งภาพด้วยเศษวัสดุที่แบนราบทำให้ได้พื้นผิว และความรู้สึกที่เป็นงานฝีมือ

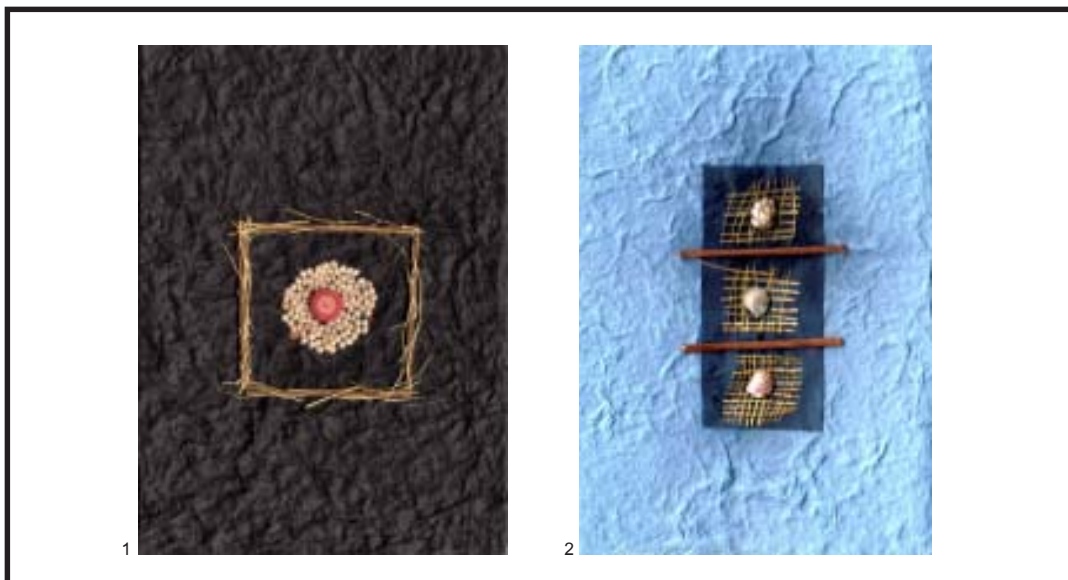
1. งานปะติดจากภาพถ่ายจากหลายแหล่ง ตัดมาจัดองค์ประกอบสร้างเรื่องราวขึ้นใหม่
2. งานปะติดที่ใช้ภาพถ่ายเช่นเปลือกไม้ ใบไม้และองค์ประกอบอื่นๆมาใช้ในการตกแต่งภาพ

ที่มา : 1. ธนพล ทองวาว. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. สรารัตน์ มัธยานนท์. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.



ภาพที่ 8.11 งานปะติดที่ใช้พื้นผิวธรรมชาติของกระดาษมาตกแต่งเป็นพื้นภาพ
 1. งานปะติดที่ใช้พื้นผิวธรรมชาติของกระดาษสามาดกแต่งเป็นพื้นภาพ
 2. งานปะติดที่ใช้กระดาษพื้นผิวเรียบมาตัด กรีด และหนุ่นให้เกิดมิติ
 ที่มา : 1. บุรินทร์ ตอมสุรา. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. สุทัศน์ แยมสกุล. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.8 การตัดแปลงประโยชน์ใช้สอยเดิมของวัสดุต่างๆ โดยจัดจ้งหะหรือรูปแบบใหม่ เช่นการเรียงเมล็ดพืช ลูกปัด กระดุม หรือการสานสิ่งที่เป็นเส้นเช่นเชือก เพื่อให้ได้ลวดลายใหม่ เป็นต้น



ภาพที่ 8.12 ภาพที่เกิดจากการตัดแปลงประโยชน์ใช้สอยเดิมของวัสดุต่างๆ
 1. เมล็ดพืชที่เรียงเพื่อให้ได้ลวดลายใหม่ ต่างจากประโยชน์ใช้สอยเดิม
 2. กิ่งไม้ที่นำมาสานเป็นตาข่ายเพื่อรองรับหอยทับทิม

2. การนำพื้นผิวมาใช้ในการออกแบบ 3 มิติ

2.1 การใช้พื้นผิวเรียบในการออกแบบวิจิตรศิลป์ หัตถกรรมหรืองาน

ศิลปะประยุกต์ พื้นผิวเรียบทำให้งานดูสง่างาม มีคุณค่า เช่น พื้นผิวของโลหะทองคำ เงิน แก้ว เป็นต้น



ภาพที่ 8.13 กระเจงเงินตงต่างทองคำมีพื้นผิวเรียบแวววาวดูมีคุณค่า
ที่มา : มุลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ. 2532: 194.



ภาพที่ 8.13 กิรินทร์ทำจากทองคำประดับแก้วและปีกแมลงทับ แม้ทำให้เกิดลวดลาย แต่ใช้วัสดุพื้นผิวเรียบ
แวววาว จึงดูมีคุณค่า
ที่มา : มุลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ. 2532: 226.

2.2 การใช้พื้นผิวหยาบในงานออกแบบวิจิตรศิลป์ หัตถกรรมหรืองาน

ศิลปะประยุกต์ เช่น เชือก เปลือกไม้ ปูน หิน เป็นต้น



ภาพที่ 8.14 พื้นผิวหยาบของเชือก เปลือกไม้ ฯลฯ ใช้ตกแต่งตะกร้า
ที่มา : มัญชุสา วัฒนพร. 2542: 175.



ภาพที่ 8.15 พื้นผิวหยาบของหิน ใช้ตกแต่งงานสถาปัตยกรรม
ที่มา : Holberton. 1997: 130.

สรุป

พื้นผิว หมายถึง ลักษณะภายนอกของรูปร่างหรือรูปทรงที่แตกต่างกันไป อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเกิดจากน้ำมือมนุษย์

พื้นผิวแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. พื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา (visual texture)

อาจเกิดจากธรรมชาติ เช่น ร่องรอยการขีดข่วน รอยเลอะ ฯลฯ หรือตกแต่งขึ้นมาโดยใช้เครื่องมือ เช่น กล้องถ่ายภาพ เครื่องคอมพิวเตอร์ ดินสอ ปากกา สี ฯลฯ มีลักษณะเป็นงาน 2 มิติที่ลวงตาให้รู้สึกว่าเป็นงาน 3 มิติ

2. พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ (tactile texture)

อาจเกิดจากธรรมชาติ เช่น ความ ขรุขระของเปลือกไม้ ความนุ่มของขนสัตว์ ความเรียบแวววาวของโลหะ ฯลฯ หรือเกิดจากเครื่องมือที่ใช้แกะสลัก ปั่น เรียบเรียงวัสดุพื้นผิวให้เกิดเป็นรูปแบบใหม่ เป็นต้น

พื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตาและพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือสามารถนำมาตกแต่งงาน 2 มิติ และ 3 มิติ ได้อย่างหลากหลาย แม้พื้นผิวจะเป็นเพียงทัศนธาตุไม่ใช่หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ แต่ก็มีความสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลป์ได้อย่างมากมาย

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของพื้นผิว
2. จงอธิบายเกี่ยวกับพื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา
3. จงบอกลักษณะพื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา
4. จงอธิบายเกี่ยวกับพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ
5. จงบอกลักษณะพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ
6. จงอธิบายความหมายของภาพปะติด และวิธีการทำ
7. สัมผัสบาทต่อความรู้สึกด้านพื้นผิวหรือไม่ ถ้ามีบทบาทให้อธิบายว่ามีอย่างไร
8. พื้นผิวมีบทบาทต่องานออกแบบอย่างไร

แบบฝึกหัดท้ายบท

ปฏิบัติงานเรื่องพื้นผิว

ให้ผู้ศึกษาทำภาพปะติดโดยใช้พื้นผิวที่แตกต่างกัน แสดงความสัมพันธ์ของพื้นผิวแต่ละชนิด และใช้วัสดุที่ทำภาพปะติดนี้ให้ดูใกล้เคียงความเป็นจริง

เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือและพื้นผิวที่รับรู้ได้ด้วยตา ผู้ศึกษาอาจเพิ่มเติมด้วยการวาด เเจาะ สาน ขยำขยลย พื้นผิวบางส่วนเพื่อความงามและความเหมาะสม

(ใบงานครั้งที่ 9 ในภาคผนวก)

เอกสารอ้างอิง

ชลุต นิ่มเสมอ. (2539). *องค์ประกอบของศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

มัณฑุสา วัฒนพร. (2542). *การจัดสวนถาด*. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน.

มาโนช กงกะนันท์. (2538). *ศิลปะการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระบรมราชินีนาถ (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: ตะวันออก.

เลอสม สถาปิตานนท์. (2537). *What is design: การออกแบบคืออะไร*. กรุงเทพฯ: 49 พับลิเคชันส์.

วัฒนาพร เชื้อนสุวรรณ. (ม.ป.ป.). *เอกสารคำสอนทัศนศิลป์*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.

Horberton,P. (1997). *The world of architecture*. London: Chancellor.